

ДЕМЧУК О.О.,

кандидат психологічних наук, доцент,
кафедра загальної психології та
психодіагностики, Рівненський
державний гуманітарний університет,
м. Рівне, Україна

ЛАЗАРЧУК В.В.,

старший викладач, кафедра біології,
здоров'я людини та фізичної терапії,
Рівненський державний гуманітарний
університет, м. Рівне, Україна

ЖИТТЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ТА ЇЇ ЖИТТЄТВОРЧІСТЬ

DEMCHUK O.O., LAZARCHUK V.V. **Life competence of modern youth and its life creativity.** *The article reveals the essence of the concept of «life competence of modern youth», as well as analyzes the main factors of this phenomenon, the peculiarities of its course. The leading component of life creation is actualized - it is life competence which is considered in modern psychology as set of knowledge of life laws, abilities to apply them in own life and unique individual experience of the person. The processes of formation of life competence of modern youth, which have their own age, psychological, structural and dynamic patterns, to cover which this study is aimed. However, quite often the course of these processes occurs spontaneously, which can cause various kinds of maladaptation of modern youth in society. Life competence as a determinant of self-development, self-realization, self-actualization, life creation is presented. It presupposes the level of development of personal mechanisms corresponding to age possibilities and individual life history, in particular, such as imitation, identification, imitation, empathy, reflection, image of «I», conscience. Competence is closely related to the concepts of «maturity», «readiness to show social activity», «individual lifestyle», the system of values of modern youth. In the state program of modernization of education the competence approach is declared as one of the important conceptual provisions of updating of its maintenance. At the same time, the concept of «vital competence» as one that has an integrative nature*

and ensures the effectiveness of the functioning of the individual in society is singled out as central. The educational system of modern society is designed to meet the needs of society in a variety of high-level competencies. Thus, the problem of vital competence of the individual is of interest to various fields of research. The most developed are its pedagogical, socio-psychological, philosophical and sociological aspects. Most of these studies are characterized by an approach to understanding the problem of life skills as part of the creativity of modern youth.

Keywords: *life competence, life creation, modern youth, self-understanding, self-realization.*

ДЕМЧУК О.О., ЛАЗАРЧУК В.В. Життєва компетентність сучасної молоді та її життєтворчість. У статті розкрито сутність поняття «життєва компетентність сучасної молоді», а також проаналізовано основні чинники виникнення даного явища, особливості його протікання. Актуалізується провідний компонент життєтворчості – це життєва компетентність, яка розглядається в сучасній психології як сукупність знань життєвих законів, умінь їх застосовувати у власному житті та неповторного індивідуального досвіду особистості. Висвітлено процеси формування життєвої компетентності сучасної молоді, які мають власні вікові, психологічні, структурні та динамічні закономірності, на висвітлення яких спрямоване означене дослідження. Проте досить часто перебіг цих процесів відбувається стихійно, що може викликати різного роду дезадаптації сучасної молоді в соціумі. Представлено життєву компетентність як детермінанту саморозвитку, самореалізації, самоактуалізації, життєтворчості. Вона передбачає відповідний віковим можливостям та індивідуальній історії життя рівень розвитку особистісних механізмів, зокрема таких, як наслідування, ідентифікація, імітація, емпатія, рефлексія, образ «Я», совість. Компетентність тісно пов'язана з поняттями «зрілість», «готовність до виявлення соціальної активності», «індивідуальний стиль життєдіяльності», системою ціннісних орієнтацій сучасної молоді.

Ключові слова: життєва компетентність, життєтворчість, сучасна молодь, саморозуміння, самореалізація.

ДЕМЧУК О.А., ЛАЗАРЧУК В.В. Жизненная компетентность современной молодежи и ее жизнетворчество. В статье

раскрыта сущность понятия «жизненная компетентность современной молодежи», а также проанализированы основные факторы возникновения данного явления, особенности его протекания. Актуализируется ведущий компонент жизнетворчества – это жизненная компетентность, рассматриваемая в современной психологии как совокупность знаний жизненных законов, умений их применять в собственной жизни и неповторимого индивидуального опыта личности. Освещены процессы формирования жизненной компетентности современной молодежи, которые обладают собственными возрастными, психологическими, структурными и динамическими закономерностями, на освещение которых направлено указанное исследование. Однако довольно часто течение этих процессов происходит стихийно, что может вызвать разного рода дезадаптацию современной молодежи в социуме. Представлена жизненная компетентность как детерминанта саморазвития, самореализации, самоактуализации, жизнетворчества. Она предполагает соответствующий возрастным возможностям и индивидуальной истории жизни уровень развития личностных механизмов, в том числе таких, как подражание, идентификация, имитация, эмпатия, рефлексия, образ «Я», совесть. Компетентность тесно связана с понятиями “зрелость”, “готовность к выявлению социальной активности”, “индивидуальный стиль жизнедеятельности”, системой ценностных ориентаций современной молодежи.

Ключевые слова: жизненная компетентность, жизнетворчество, современная молодежь, самопонимание, самореализация.

DEMCHUK O.O., LAZARCHUK W.W. **Kompetencje życiowe współczesnej młodzieży i jej kreatywność.** Artykuł ujawnia istotę pojęcia „kompetencji życiowych współczesnej młodzieży”, a także analizuje główne czynniki tego zjawiska, specyfikę jego przebiegu. Uaktualniany jest wiodący komponent kreatywności życiowej – to kompetencje życiowe, które we współczesnej psychologii traktowane są jako zbiór wiedzy o prawach życiowych, umiejętności ich stosowania we własnym życiu oraz unikalnego indywidualnego doświadczenia osobistego. Procesy kształtowania kompetencji życiowych współczesnej młodzieży, które mają swój własny wiek, wzorce psychologiczne, strukturalne i dynamiczne, którym to badanie jest skierowane. Jednak dość często procesy te zachodzą

spontanicznie, co może powodować różnego rodzaju nieprzystosowanie współczesnej młodzieży w społeczeństwie. Przedstawiono kompetencje życiowe jako wyznacznik samorozwoju, samorealizacji, samorealizacji, tworzenia życia. Zakłada poziom rozwoju mechanizmów osobistych odpowiadających możliwościom wiekowym i indywidualnej historii życia, w szczególności takich jak naśladowanie, identyfikacja, naśladowanie, empatia, refleksja, obraz siebie, sumienie. Kompetencje są ściśle związane z pojęciami „dojrzałości”, „gotowości do okazywania aktywności społecznej”, „indywidualnego stylu życia”, systemu wartości współczesnej młodzieży.

Слова ключові: *kompetencje życiowe, kreatywność życiowa, współczesna młodzież, samorozumienie, samorealizacja.*

Постановка проблеми. Насамперед звернемося до розгляду провідних засад психології життєтворчості та визначення контексту поняття «життєва компетентність особистості» серед положень цього наукового напрямку.

Особливості реалізації на практиці вершинних проявів особистості – відповідальності, свідомості, духовності та творчого потенціалу особистості визначаються і розробляються новим психологічним напрямом – психологією життя, що ґрунтується на парадигмі життєтворчості. За такого підходу особистість розглядається як суб'єкт життєтворчості, який творчо розробляє та здійснює свій особистий життєвий проект, а також відповідає за свою долю.

Психологія життя характеризується трьома завданнями: досліджує першооснову індивідуального існування людини як прояву її соціального буття; розкриває психологічні механізми індивідуального життєздійснення; вивчає шляхи досягнення повноти й цілісності індивідуального буття, умови набуття особистісного статусу суб'єкта життєтворчості (Доній, Несен, Сохань, 1997).

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Серед психологічних напрямів розробки життєвої проблематики можна відзначити: концепцію життєвих прагнень (Бюлер); теорію тематичної структуралізації життя (Левін); теорію особистості як суб'єкта життя (Рубінштейн); концепцію саморозвитку особистості (Костюк); теорії розвитку особистості протягом життя (Головаха, Кронік, Anatarella, Holmes, Rahe), психологію життєвого світу особистості (Титаренко), психологію життєвого шляху особистості (Абульханова-Славська, Ананьєв, Еріксон, Крайг, Кулешова, Логінова, Рибніков, Рубінштейн, Томе та ін.), психологію часу особистості (Абульханова-Славська, Березіна, Головаха, Ковальов, Кронік, Цуканов, Левін, Nuttin, Frank), психологію автобіографічної пам'яті (Нуркова, Ross, Salamas), людської долі (Дружинін, Коган, Панок, Піаже, Л. Уманець, Bruhl, Sondi); життєвої програми особистості

(Мартинюк, Соболева, Сохань); дослідження самоактуалізації в контексті життєвого шляху (Вахромов); творчої активності особистості (Богоявленська, Матюшкін, Моляко, Пономарьов та ін.), життєвого шляху як творчого акту (Варламова, Михайлова) та ін. (Доній, Несен, Сохань, 1997).

Сучасні уявлення про життя людини у вітчизняній психології спираються на ідеї Б. Ананьєва про розвиток індивіда протягом життя, біографічний метод, запропонований Логіновою, роботу «Людина та світ» Рубінштейна, праці Абульханової-Славської, Анциферової, Джидарьян та ін.

Творча спрямованість особистості сприяє цілісному розвитку можливостей людини й виявляється найбільш продуктивною позицією, що збагачує широкий спектр його проявів – професійних, соціальних, комунікативних, побутових тощо. Зазначимо, що в загальній психології задля позначення такої спрямованості уже пропонувалося використовувати категорії «життєвої творчості» (Василюк) або «життєтворчості» (Леонтьєв, Махров, Сохань та ін., Степанов), «творчої життєвої стратегії» (Васильєва, Демченко), «повсякденної» (або «домашньої») творчості (Моляко).

Життєтворчість виявляє себе у найрізноманітніших аспектах психічного життя – у діяльності (Абульханова-Славська, Тихомиров), дії (Запорожець, Зінченко), мисленні (Пономарьов, Тихомиров), мотивації (Асєєв, Божович, Ельконін, Лісіна), активності (Д. Богоявленська, Петровський), цілеутворенні (Абульханова-Славська, Пушкин, Тихомиров) (Ямницький, 2006).

Мета статті полягає у розкритті сутності поняття «життєва компетентність сучасної молоді», а також проаналізувати основні чинники виникнення даного явища, особливості його протікання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відродження української нації, процеси якого відбуваються сьогодні у нашому суспільстві, має спиратися, насамперед, на розвиток відповідальності, свідомості, духовності та творчого потенціалу сучасної молоді.

У державній програмі модернізації освіти компетентнісний підхід оголошується одним з важливих концептуальних положень оновлення її змісту. При цьому в якості центрального виокремлюється поняття «життєвої компетентності» як таке, що має інтегративну природу та забезпечує ефективність функціонування особистості у соціумі. Освітня система сучасного суспільства покликана відповідати на потреби суспільства в різноманітних компетентностях високого рівня.

Особливості реалізації означених якостей вивчаються і розробляються новим психологічним напрямом – психологією життя особистості, що ґрунтується на парадигмі життєтворчості. Теоретичні і прикладні аспекти проблеми життєтворчості тісно пов'язані з поняттям творчої особистості, її саморозвитку, самореалізації, самоактуалізації, саморегуляції, особистісного зростання

та виступають предметом дослідження як академічного психологічного напряму так і новітніх підходів до вивчення закономірностей внутрішнього світу людини.

Однією з провідних компонент життєтворчості виступає життєва компетентність, яка розглядається в сучасній психології як сукупність знань життєвих законів, умінь їх застосовувати у власному житті та неповторного індивідуального досвіду особистості.

Життєтворчість – особливий тип життєдіяльності, за яким кожна мить життя є творчим актом, потенційною інновацією в будь-якій сфері життя людини та культури, що забезпечується та одночасно результується унікальністю людини. Життєтворчість як життєва стратегія стає можливою, коли зміни циклів актуалізації та потенціалізації відбуваються не поступово, а одночасно, тобто коли цикли нарощування та втілення творчого потенціалу є нібито вкладеними один в один. Воно спрямоване на постійну реалізацію та розвиток духовних потреб людини, що є принципово невичерпними, її прагнення до самоактуалізації. Прагнення до духовних цінностей надає людині безмежного простору для життєтворчості та можливість «фізичного й культурного безсмертя». Культивуєючи духовні й творчі потреби за рахунок задоволення їх у творчому зусиллі, людина примножує творчий потенціал та екзистенційні основи життя лавиноподібно, експоненційно (Степанов, 2000).

Проявляється життєтворчість як у зовнішній, так і у внутрішній сферах. На думку І. Семенова й С. Степанова, у внутрішньоособистісній сфері людини, її самовідносинах життєтворчість виявляється у формі саморозвитку – культивування власної унікальності всіх рівнів шляхом розширення власних можливостей, які обмежені лише ступенем зусилля, що прикладається. У соціальній сфері взаємодії воно виявляється у формі соціотворчості – спілкування, співтворчої взаємодії, що культивує взаємну унікальність людей – суб'єктів соціогенезу. У сфері відносин людини з культурою життєтворчість виявляється у формі культуротворчості, коли людина набуває якостей суб'єкта культури, створює її матеріальні та духовні цінності, тобто забезпечує культурогенез.

Згідно описаних уявлень, якщо представити психоенергетичні ресурси людини у формі певної цілісності життєтворчості, провідні онтологічні якості, які, за С. Степановим і Є. Кремером, визначають рефлексивно-інноваційний потенціал людини, набувають такого змісту: унікальність – якісна характеристика життєтворчості – ступінь перетворення людини в культурний феномен; парадоксальність – ступінь суперечливості різних планів життєтворчості; відкритість – відцентрова характеристика цієї цілісності – дозволяє людині активно взаємодіяти з навколишнім світом, культивувати співтворчі відносини з ним, залучати навколишні ресурси у сферу власної життєтворчості; надлишковість – доцентрова характеристика, покликана забезпечити утри-

мання суперечливого різноманіття контекстів життя людини у гармонії (Степанов, 2000).

Здібності, які стосуються життєтворчості, передбачають здатність людини орієнтуватись в життєвих ситуаціях, реалістично їх оцінювати, робити вибір, що забезпечує успіх; обирати найбільш досконалі способи вирішення тих чи інших життєвих завдань; уміння «прораховувати» наслідки рішень та дій у ситуаціях підвищеного ризику; будувати свої стосунки з іншими людьми; виводити себе зі стану психічного напруження, стресу й т. ін.

У розвитку цих здатностей, поряд із саморефлексією, особливу роль відіграє особистий життєвий досвід, активна та багатогранна реальна життєдіяльність особистості, її вчинки, індивідуальна поведінка. Саме реальний життєвий процес визначає міру індивідуальних можливостей і з урахуванням цієї міри особистість має змогу проектувати для себе або досягнення вершин на життєвому шляху, або відмову від того, на що немає здібностей, сил, можливостей (Степанов, 2000).

За даними психологічного аналізу провідний зміст цієї категорії є результатом більш узагальненого розуміння творчості; він відбиває його визнання як обраної життєвої позиції особистості. Перетворення творчості в центральну цінність власного життя виводить особистість до царини особливих, інтегральних закономірностей, які потребують спеціального дослідження. Найбільш цілісно ці закономірності, уважає вчений, виявляють себе в динаміці смислової сфери особистості (Сухоруков, 1997).

Ідея життєтворчості є провідною для сучасної соціальної філософії, психології, педагогічної теорії. Життєтворчість – це не тільки шлях до саморозвитку через цілепокладання, самопрограмування й конструювання певної системи соціальних статусів. Вона не зводиться до прагнення всебічного аналізу й синтезу, системно-структурного відображення дійсності та її свідомого перетворення (Ямницький, 2006).

Як зазначає І. Єрмаков у контексті педагогіки життєтворчості, життєтворчість – особлива, вища форма виявлення творчої природи людини. Вона сприяє самостійному творчому вибору особистістю стратегії життя, розробці життєвих планів і програм, вибору та використанню засобів, необхідних для реалізації її індивідуального життєвого проекту. Мистецтво жити є вищою розвинутою здатністю до життєтворчості. (Єрмаков, 2005).

На думку М. Степаненко, у педагогічній теорії поняття «життєва компетентність особистості» почало розроблятися у зв'язку з новим розумінням стратегічної спрямованості освітньої діяльності, що знайшло втілення у концепції компетентнісно орієнтованої освіти, яка для подальшого розвитку потребує філософського обґрунтування і залучення теоретико-методологічних доробок психологічної і соціологічної науки (Степаненко, 2006).

Серед найважливіших доробок психологічної науки для міждисциплінарних досліджень життєвої компетентності особистості виокремлені: концептуальне оформлення і теоретичний опис проблеми життєтворчості, здійснене науковою школою життєтворчості Л. Сохань, результати діяльності якої вже впроваджені у практичну педагогічну діяльність; концепція життєтворчості Д. Леонтьєва, що наслідує традиції екзистенціального психоаналізу; «Я»-концепція в її різних теоретичних формах експлікації (концепції інтегральної індивідуальності В. Мерліна, метаіндивідуального світу наукової школи Л. Дорфмана), яка може бути важливим теоретико-методологічним знаряддям і для визначення структури життєвої компетентності особистості, і для визначення механізмів і засобів її формування та розвитку; розробка у соціальній психології проблемного поля індивідуального стилю діяльності, що інтегрує ідеї Л. Виготського, О. Леонтьєва, П. Гальперіна, Б. Теплова, В. Мерліна (Степаненко, 2006).

У межах соціально-психологічної концепції життєтворчості відповідно використовуються такі категорії психології життя, як: картина життя, життєвий шлях, життєвий світ, життєвий простір, життєві стратегії, стиль життя, життєвий проект тощо. Однією з провідних компонент життєтворчості виступає життєва компетентність особистості, яка розглядається в сучасній психології здебільшого як сукупність знань життєвих законів, умінь їх застосовувати у власному житті та неповторного індивідуального досвіду.

Важливе місце у концепції посідає поняття життєтворчого потенціалу, що розуміється як складне утворення, яке охоплює:

- ціннісно-сміслові орієнтири особистості (смыслжиттєві цілі, цінності, пріоритети);
- життєву компетентність (знання, вміння, набутий досвід);
- талант життєтворчості, як здатність особистості творчо здійснювати свій життєвий шлях (добре орієнтуватися в нестандартних життєвих обставинах, обирати неординарні рішення у складних життєвих ситуаціях, знаходити шлях виходу з кризової ситуації та розв'язувати життєві проблеми і життєві колізії);
- емоційний та вольовий енергетичний потенціал сучасної молоді (оптимістичне чи песимістичне бачення дійсності і свого життя, активне чи пасивне ставлення до життя, запас «упертості духу» і вольової міцності, які забезпечують стійкість особистості під час зіткнення з важкими життєвими обставинами) (Ямницький, 2006).

Л. Сохань трактує компетентність як здатність людини вирішувати життєві проблеми, що ґрунтується на знаннях, досвіді, цінностях. Власне, компетентною вважається людина життєздатна, авторитетна в тій чи іншій галузі. Однак це поняття може бути продуктивно використане стосовно життя як

цілісності. В такому разі воно трансформується в поняття «життєва компетентність», тобто компетентність належить не до якоїсь зі сфер діяльності, а до життя загалом, до життєдіяльності, життєтворчості: мистецтво жити є втіленням життєвої компетентності особистості як режисера і актора своєї долі (Сохань, 1996).

Формування життєвої компетентності неможливе без відшукування втраченого (або обмеженого чи не набутого) смислу буття (В. Франкл). Допомогти людині знайти заради кого, або чого жити – це означає, що потреби в самореалізації знайдуть своє русло в необхідній формі активності і не лише наповнять радістю існування, а й допоможуть розвинути необхідні уміння та здібності для розв'язання інших важливих задач (Франкл, 1990).

І. Єрмаков вважає, що творчість життя – це найкращий спосіб збагачення власного життєвого світу за рахунок внутрішніх компонент. Це можливість освоєння психологічного часу і простору, відновлення втрачених чи нерозвинутих життєвих перспектив. Автор зазначає, що у процесі творчості життя найповніше розкриваються природа і цінність компетентності, у якій, як у дзеркалі води, відбиваються когнітивні, операційно-технологічні, мотиваційні, етичні, соціальні і поведінкові аспекти (Єрмаков, 2005).

Узагальнення наведених положень дозволило авторові дійти висновку, що життєву компетентність можна розглядати як компетентність у мистецтві життєтворчості (Єрмаков, 2005).

На нашу думку, складність та поліструктурність поняття життєвої компетентності найбільш послідовно представлено у концепції розвитку життєтворчої активності особистості В. Ямницького.

Провідною серед особистісних властивостей життєтворчості на рівні зовнішніх проявів автор вважає життєву компетентність (знання, уміння, набутий досвід) – знання життя та його законів, уміння орієнтуватися в нестандартних життєвих обставинах, реалістично їх оцінювати, обирати неординарні рішення в складних життєвих ситуаціях, знаходити шлях виходу з кризової ситуації та розв'язувати життєві проблеми та життєві колізії, робити вибір, що забезпечує успіх; обирати найбільш досконалі способи вирішення тих чи інших життєвих завдань; «уміння вираховувати» наслідки рішень та дій у ситуаціях підвищеного ризику; будувати свої стосунки з іншими людьми; виводити себе зі стану психічного напруження, стресу, здатності планувати, регулювати та аналізувати свої дії та вчинки адекватно власним життєвим цілям та цінностям, почуття відповідальності (Ямницький, 2006).

Висновки і перспективи подальших розвідок. Окресливши межі аналізу та розуміння предмету нашого дослідження, зазначимо, що у концепції життєтворчості поняття життєвої компетентності спеціально не розроблялося, а тому потребує подальшого детального розгляду та дослідження. Філософсько-

рефлексивне поле життєвої компетентності особистості формується і розвивається завдяки дослідженням її окремих різновидів – компетентності комунікативної (Габермас, Жуков, Петровська, Сікурел), професійної (Маркова, Шевченко), інформаційної (Акуленко, Дзугоєва, Зайцева, Насиров, Рудницький, Семенов, Толстих), соціальної (Білицька, Брушлинський, Казарінов, Краснокутська, Пенькова, Руденський, Ульріх) тощо.

Отже, проблема життєвої компетентності сучасної молоді є предметом інтересу різноманітних галузей наукових досліджень. Найбільш розробленими є її педагогічний, соціально-психологічний, філософський та соціологічний аспекти.

Перспективу подальших досліджень ми вбачаємо у вивченні означених досліджень, яким притаманний підхід до розуміння проблеми життєвої компетентності як складової життєтворчості сучасної молоді.

Список використаних джерел:

1. Доній, В. М., Несен, Г. М, Сохань, Л. В.(1997). Мистецтво життєтворчості особистості. Київ.
2. Єрмаков, І. Г. (2005). Життєва компетентність особистості: від теорій до практики. Запоріжжя: ЦентрІон.
3. Сохань, Л. В. (1996). Життєтворчість як мистецтво життя. Психологія і педагогіка життєтворчості, 8, 156-167.
4. Степаненко, М. Д. (2006). Життєва компетентність особистості: концептуальні засади та соціальні виміри. (Дис. канд. філос. наук). Харківський університет Повітряних Сил ім. І.Кожедуба. Харків.
5. Степанов, С. Ю. (2000). Рефлексивная практика творческого развития человека и организаций. Москва.
6. Сухоруков, А. С. (1997). Жизнетворчество личности в динамике ее смысловой системы. (Дисс. канд. психол. наук). Московский государственный университет. Москва.
7. Франкл, В. (1990). Человек в поисках смысла. Москва.
8. Ямницький, В.М. (2006). Розвиток життєтворчої активності особистості: теорія та експеримент. Одеса.

Transliteration of References:

1. Donii, V. M., Nesen, H. M., Sokhan, L. V. (1997). *Mystetstvo zhyttietvorchosti osobystosti*. Kyiv. [in Ukrainian].
2. Yermakov, I. H. (2005). *Zhyttieva kompetentnist osobystosti: vid teorii do praktyky*. Zaporizhzhia: Tsentrion. [in Ukrainian].
3. Sokhan, L. V. (1996). *Zhyttietvorchist yak mystetstvo zhyttia*. *Psykhologhiia i pedahohika zhyttietvorchosti*, 8, 156-167. [in Ukrainian].
4. Stepanenko, M. D. (2006). *Zhyttieva kompetentnist osobystosti: kontseptualni zasady ta sotsialni vymiry*. (Dys. kand. filos. nauk). Kharkivskyi universytet Povitrianykh Syl im. I. Kozheduba. Kharkiv. [in Ukrainian].
5. Stepanov, S. Yu. (2000). *Refleksyvnaiia praktyka tvorcheskoho razvytyia cheloveka y orhanyzatsyi*. Moskva. [in Russian].
6. Sukhorukov, A. S. (1997). *Zhyznetvorchestvo lychnosti v dynamyke ee smyslovoi systemy*. (Dyss. kand. psykol. nauk). Moskovskyi hosudarstvennyi unyversytet. Moskva. [in Russian].
7. Frankl, V. (1990). *Chelovek v poyskakh smysla*. Moskva. [in Russian].
8. Yamnytskyi, V. M. (2006). *Rozvytok zhyttietvorchoi aktyvnosti osobystosti: teoriia ta eksperyment*. Odesa. [in Ukrainian].

DEMCHUK O.O.

Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Department of General Psychology and Psychodiagnostics, Rivne State University for the Humanities, Rivne, Ukraine

ORCID ID: 0000-0003-4974-3908

Email: demchuk15@ukr.net

LAZARCHUK V.V.

Senior Lecturer, Department of Biology, Human Health and Physical Therapy, Rivne State University for the Humanities, Rivne, Ukraine

ORCID ID: 0000-0001-7660-2575

Email: demchuk15@ukr.net

LIFE COMPETENCE OF MODERN YOUTH AND ITS LIFE CREATIVITY

<https://doi.org/10.38014/osvita.2022.89.15>